

KUN
MUINAINEN ENGLANTI
MIEKAT
KRONIKOIDEN, EEPOSTEN JA
LAULOIVAT
ELEGIOIDEN KERTOMANA

TOIMITTANEET
ALPO HONKAPOHJA,
ALEKSI MÄKILÄHDE &
SARA NORJA

GauDeamus

Copyright © 2026 Tekijät & Gaudeamus

Runon ”Widsith” suomennos on julkaistu alun perin teoksessa *Widsith*.

Anglosaksinen muinaisruno. Suomentanut ja selitykset Osmo Pekonen & Clive Tolley. Minerva, 2004. Copyright © Osmo Pekonen (perikunta) & Clive Tolley

Runon ”Uni ristinpuusta” suomennos on julkaistu alun perin teoksessa

Paavo Rissanen: *Ikävöivä rakkaus. Englannin keskiajan suuret mystikot*. Herättäjä-Yhdistys, 1987. Copyright © Paavo Rissanen (perikunta)

Gaudeamus Oy

www.gaudeamus.fi

Kansi: Maria Manner

Piirroskuvitus: Harri Haarala

Kartat: Hannu Linkola

KL 95.11, 86.5

ISBN 978-952-345-342-5

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2026

SISÄLLYS

I ANGLOSAKSIEN JÄLJILLÄ · 11

Anglosaksien maailma · 16

Muinaisenglannin kielestä · 21

Anglosaksisen kulttuurin lähteet · 25

Käsikirjoitukset · 27

Kirjallisuuden lajiytyypeistä · 30

Runomitasta ja runokielestä · 34

II VALLOITUKSIA JA SOTAISIA KUNINGASKUNTIA · 43

Kansainvaellukset ja anglosaksikuningaskuntien synty · 45

Heimoyhteiskunnasta pieniin kuningaskuntiin · 51

Uskonnoista, oppineisuudesta ja kulttuurista · 56

Viikinkiaika, Alfred Suuri ja Englannin yhdistyminen · 64

Brunanburhin taistelu · 74

Maldonin taistelu · 78

Anglosaksikauden loppu · 89

III KRISTILLISEN JA PAKANALLISEN RAJOILLA · 105

Sankarikulttuurin kaikuja · 107

Beowulf · 108

Kristillistä vai pakanallista perinnettä? · 113

Widsith · 116

Kristillistä runoutta · 124

Judit · 124

Cædmonin tarina · 136

Uni ristinpuusta · 141

Adventtisikermä (Kristus I) · 146

Alfredin renessanssi · 162

Alfredin oppineet · 162

Kuningas Alfredin esipuhe Regula pastoraliksen käännökseen · 167

IV TIEDETTÄ JA TAIKUUTTA · 175

Lääketiedettä ja parannusloitsuja · 177

Käsikirjoituksia · 179

Lääketieteen merkitys yhteiskunnassa · 181

Baldin silmäsalva · 183

Lacnungan taikuutta · 185

Riimut · 191

Wulfstanin ja Ælfricin mielipiteet noituudesta · 198

Kaukomaiden kummajaisia · 204

V MAANLÄHEISTÄ HUUMORIA · 213

Monitulkintaiset arvoitukset · 215

Suullista vai kirjallista? · 220

Ratkaistuja ja ratkaisemattomia · 223

Salainen seksuaalihuumori · 225

Arvoitusten merkitys · 227

VI SURUMIELISTÄ ELEGIAA · 231

Exeter-kirjan elegiat · 233

Wulf ja Eadwacer · 236

Deor · 239

Vaimon valitus · 243

Rakastajan viesti · 246

Merimatkaaja · 251

Maankulkija · 258

Raunio · 264

VII ANGLOSAKSIEN PERINTÖ · 269

Kansalliset kertomukset ja anglosaksinen identiteetti · 271

Uskonpuhdistuksesta anglosaksonismiin · 273

Anglosaksonismi ja rotuoppi · 277

Alfredista Arthuriin · 281

Legendoja, kirjallisuutta ja viihdettä · 282

Kuningas Arthur anglosaksien vastustajana · 283

Robin Hood, kärsivien anglosaksien sankari? · 290

J. R. R. Tolkien ja muinaisenglanti · 299

Inspiraatiota ja uusia tulkintoja · 307

LOPUKSI · 311

LIITE: MUINAISENGLANNIN KÄÄNTÄMISESTÄ · 313

VIITTEET, LÄHTEET JA KIRJALLISUUS · 323

HAKEMISTO · 353

TEKIJÄT · 359